

ЗАКОН

ЗА ДОПИТВАНЕ ДО НАРОДА ЗА ПРЕМАХВАНЕ НА МОНАРХИЯТА И ПРОВЪЗГЛАСЯВАНЕ НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА И ЗА СВИКВАНЕ НА ВЕЛИКО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

(Утвърден с указ № 72 обнародван в „Държ. вестник“, бр. 174 от 2. VIII. 1946 г.)

ЗАКОН

ЗА РЕДА, ПО КОЙТО ЩЕ СЕ ПРОИЗВЕДЕ ДОПИТВАНЕ ДО НАРОДА И ИЗБИРАНЕТО НА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ ЗА ВЕЛИКО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Утвърден с указ № 75 обнародван в „Държавен вестник“, бр. 174 от 2. VIII. 1946 г.)
и изменен с закон обнар. „Д. в.“, бр. 218 от 24. IX. 1946 год.

ЗАКОН

ЗА ИЗБИРАНЕ НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ ЗА ОБИКНОВЕНОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Утвърден с указ № 28 от 8. VI. 1945 г. и обнародван в „Държ. вестник“, бр. 136
от 15. VI. 1945 г. Изменен с наредба закон, обнародвана в „Държ. вестник“, бр. 152
от 4. VII. 1945 г. в „Държ. вестник“, бр. 169 от 24. VII. 1945 г. и „Държ. вестник“
бр. 214 от 14. IX. 1945 год. и бр. 218 от 24. IX. 1946 г. Поправки обнародвани в
„Държавен вестник“, бр. 140 от 20. VI., бр. 145 от 26. VI. 1945 год. и бр. 184 от
10. VIII. 1945 год.

Д Ъ Р Ж А В Н О К Н И Г О И З Д А Т Е Л С Т В О
П Р И Д Ъ Р Ж А В Н А Т А П Е Ч А Т Н И Ц А

ЗАКОН

**ЗА ДОПИТВАНЕ ДО НАРОДА ЗА ПРЕМАХВАНЕ НА МОНАРХИЯТА
И ПРОВЪЗГЛАСЯВАНЕ НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА И ЗА СВИКВАНЕ
НА ВЕЛИКО НАРОДНО СЪБРАНИЕ**

(Утвърден с указ № 72 обнародван в „Държ. вестник“ бр. 174 от 2. VIII. 1946 г.)

ЗАКОН

**ЗА РЕДА, ПО КОЙТО ЩЕ СЕ ПРОИЗВЕДЕ ДОПИТВАНЕТО ДО
НАРОДА И ИЗБИРАНЕТО НА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ ЗА
ВЕЛИКО НАРОДНО СЪБРАНИЕ**

(Утвърден с указ № 75 обнародван в „Държавен вестник“ бр. 174 от 2. VIII. 1946 г.)
и изменен с закон обнар. „Д. в.“, бр. 218 от 24. IX. 1946 год.

ЗАКОН

**ЗА ИЗБИРАНЕ НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ ЗА ОБИКНОВЕНОТО
НАРОДНО СЪБРАНИЕ**

(Утвърден с указ № 25 от 3. VI. 1945 г. и обнародван в „Държ. вестник“ бр. 136
от 15. VI. 1945 г. Изменен с наредба закон, обнародвана в „Държ. вестник“ бр. 152
от 4. VII. 1945 г. в „Държ. вестник“ бр. 169 от 24. VII. 1945 г. и „Държ. вестник“
бр. 214 от 14. IX. 1945 год. и бр. 218 от 24. IX. 1946 г. Поправки обнародвани в
„Държавен вестник“ бр. 140 от 20. VI., бр. 145 от 26. VI. 1945 год. и бр. 184 от
10. VIII. 1945 год.

Закон

за допитване до народа за премахване на Монархията и провъзгласяване на Народна република и за свикване на Велико народно събрание

1. Допитване до народа за премахване на Монархията и провъзгласяване на Народна Република.

Чл. 1. XXVI-то обикновено Народно събрание предлага да се премахне монархическата форма на управление и България да се обяви за Народна Република, като Цар Симеон II и Сакс-Кобург-Готската династия се лишават безвъзвратно от всички лични и имуществени права, привилегии и титли, свързани с българския престол.

Чл. 2. За тази цел Правителството се упълномощава да произведе допитване до народа на 8 септември 1946 година, по реда установен с особен закон.

Чл. 3. При допитването до народа избирателите ще бъдат призовани да гласуват „За Народна Република“ или „За Монархия“. Републиканската форма на управление ще се счита одобрена от народа, ако повече от половината от гласувателите подадат гласа си за Народна Република.

Чл. 4. Резултатът от допитването до народа ще бъде установен и обявен от общото събрание на Върховния касационен съд, в 6-дневен срок от деня на допитването.

Чл. 5. Провъзгласяването на България за Народна Република ще стане от XXVI-то обикновено Народно събрание на следния ден след като се произнесе Касационния съд.

Едновременно с това народните представители и членовете на Правителството ще положат клетва за вярност на Народната Република. От тоя момент Регентския съвет престава да действа по право и прерогативите на държавен глава преминават временно върху председателството на Народното събрание, съставено от председателя и четиримата подпредседатели. Председателството, когато упражнява функциите на върховната власт, ще заседава като колегия, ще разрешава въпросите с мнозинство и ще се представлява от председателя.

Чл. 6. По нареждане на правителството ще бъдат незабавно водведени под клетва за вярност на Народната Република всички

4

чинове от войската и народната милиция, както и чиновниците служещи от всички държавни, общински, държавно-автономни и обществени учреждения.

От днес на провъзгласяване Народната Република всички актове издавани от административните и съдебни власти, ще се издават в името на Народната Република.

II. За свикване на Велико народно събрание и създаване на нова Конституция.

Чл. 7. За изработване и приемане на нова Конституция ще се свика Велико народно събрание.

Чл. 8. Изборите за Велико народно събрание ще бъдат произведени на 27 октомври 1946 година по реда, предвиден в особения за тая цел закон.

Чл. 9. На всеки 15.000 жители ще бъде избран по един народен представител.

Чл. 10. Великото народно събрание ще се събере в София в залата на Народното събрание в 12 часа през деня на втория четвъртък след изборите под председателството на най-стария народен представител, за да се конституира.

Чл. 11. Великото народно събрание ще си изработи правилник за вътрешния ред. То е единствено компетентно да се произнесе върху законността на изборите и властью да утвърди мандата на народните представители.

Чл. 12. Новата Конституция ще се основава на волята на народа, изразена при народното допитване.

Източник на всяка власт ще бъде волята на народа, изказана чрез избори и народно допитване. Великото народно събрание ще отрази решаваща роля в държавата на здравите демократически и национални сили, ще впише в Конституцията и ще осигури на дело демократическите права и свободи на народа. България ще има Народно събрание избрано въз основа на всеобщо, равно, тайно и пряко гласоподаване. Всички граждани и гражданки, без разлика на раса, народност, религия и език и социално положение, ще се ползват с еднакви права и ще имат еднакви задължения. Гаран-политическия, културния и стопански живот еднакви права с тия тират се на жената във всички области на държавния, общественона мъжа. Ще бъде осигурена свободата на словото и печата, правото на сдружаване и събрания, неприкосновеността на личността и жилището. Ще се гарантира свободата на съвестта и вероизповеданията. Ще бъде осигурен народния контрол върху външната политика на държавата, за да се предотвратят противонародни съюзи и военни авантюри. Войската ще бъде възпитавана в демократически дух и ще се намира под върховния надзор на народа, за да не може да бъде използвана за противонародни цели. Правосъдието ще бъде действително народно. Образованието ще бъде светско с демократически и прогресивен дух и достъпно за народа. Ще се признава частната собственост и нейното прехвърляне по наследство; държавната, общинската и кооперативната собстве-

ност ще се намира под особената грижа на държавата; държавата ще защити придобитата чрез труд и спестовност частна собственост; частната собственост може да се отчуждава, за доказана държавна, общинска и обществена нужда, за което ще се изработи специален закон. Държавата ще постави в хармония свободата на частната стопанска инициатива с обществения интерес и ще насърчава развитието на кооперацията, държавните и общински предприятия. Земята ще принадлежи на тези, които я обработват. Всички подземни и надземни природни богатства и водите принадлежат на държавата. Трудът се признава за основен общественостопански фактор. Ще бъде осигурено правото на труд на всеки гражданин и гражданка, както и правото на почивка. Опазването на здравето на народа и защитата на труда ще бъде държавно и обществено задължение. Ще бъде гарантирана държавната застраховка на всички трудящи се.

Новата Конституция ще бъде една съвременна истинска народна и демократическа конституция, която ще впише и осигури всички политически, икономически, културни и социални завоевания на българския народ в дългогодишната му борба срещу чуждия гнет, монархизма, фашизма и реакцията.

Чл. 13. С конституирането на Великото народно събрание се прекратява по право мандата на XXVI-то обикновено народно събрание. Неговите функции до избирането на друго народно събрание, въз основа на новата Конституция, което трябва да стане найкъсно до една година след избирането на Велико народно събрание, минават изцяло върху Великото народно събрание. Функциите на върховната държавна власт преминават върху председателството на Великото народно събрание и ще бъдат изпълнявани от същото, докато бъде приета новата Конституция и съгласно с нея бъде създаден съответстващ конституционен орган.

Чл. 14. Новата Конституция ще се счита приета, щом като за нея гласува мнозинството от народните представители на Великото народно събрание. Тя не подлежи на утвърждаване от никаква друга власт и влиза в сила след нейното гласуване и обявяване в „Държавен вестник“.

Настоящият указ да се облече с държавния печат, да се обявява в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ се възлага на Министър-председателя.

Закон

за реда, по който ще се произведе допитването до народа и избирането на народни представители за Велико народно събрание.

Глава I.

За народно допитване

Чл. 1. Допитването се извършва чрез лично и тайно гласоподаване, в което участвуват всички лица, имащи изборително право по закона за избиране на народни представители за обикновено Народно събрание, който има сила и за народното допитване с измененията, предвидени по-долу.

Чл. 2. За народно допитване се отпечатват на чисто бяла хартия на държавни разноси и в достатъчно количество два вида бюлетини според образец, изработен от Министерството на вътрешните работи.

Едните бюлетини имат отпечатана в горния ляв ъгъл лента от националния трицвет, а в средата надпис: „За Народна Република“, а другите — само надпис в средата: „За монархията“.

Считат се за валидни и бюлетините дадени „За Народна Република“ и когато те са написани на ръка върху хартия без трикулърен знак. Считат се за валидни също така и бюлетините, написани с текст „За монархията“.

Чл. 3. Местните ръководства на политическите партии, които са придобили правото на юридическа личност и местните комитети на Отечествения фронт, могат да изпратят свои застъпници в изборните бюра.

Чл. 4. Председателите на бюрата се грижат щото през всяко време на гласуването в преградата да има достатъчно бюлетини от двата вида.

Чл. 5. За преброяването бюрото съставя протокол, а резултатът от преброяването се отбелязва в особен преброятелен лист.

Протоколът и преброятелният лист се съставят по образец, дадени от Министерството на вътрешните работи, в по два екземпляра, които се подписват от целия състав на бюрото от преброятелите и от застъпниците.

По един екземпляр от протокола и преброятелния лист се оставят в канцеларията на общината. Бюлетините заедно с другия екземпляр от протокола и преброятелния лист, поставени в добре запечатан пакет от платно, се изпращат на председателя на областния съд, в чийто район се намира избирателната секция, не по-късно от 18 часа на другия ден след допитването.

Чл. 6. Незабавно с получаване на книгата, областният съд, в съдебно заседание, пристъпва към разтваряне на пакетите и съставя особена таблица за резултата от народното допитване по административни околии със следните граfi:

- I. Броят на записаните избиратели по административни околии
- II. Броят на гласувалите избиратели.
- III. Броят на действителните бюлетини.
- IV. Броят на недействителните бюлетини.
- V. Броят на бюлетините „За Народна Република“ и
- VI. Броят на бюлетините „За монархията“.

Чл. 7. За всичко извършено Областният съд съставя протокол в два екземпляра, след което по един екземпляр от протокола и от съставената таблица изпраща на първия председател на Върховния касационен съд със специален куриер, с оглед пакета да бъде получен не по-късно от 18 часа на петия ден след произвеждането на допитването — петък.

Чл. 8. Като получи книгата по Народното допитване от всички областни съдилища в страната, общото събрание на Върховния касационен съд в публично заседание с участието на главния прокурор при съда на шестия ден от допитването до народа се произнася с определение за резултата от допитването в цялата страна. Към протокола съдът съставя таблица.

Чл. 9. Препис от определението се изпраща същия ден на председателя на Народното събрание.

Глава II.

Избиране на народни представители за Велико народно събрание

Чл. 10. Избирането на народни представители за Велико Народно събрание се извършва по реда, указан в закона за избиране на народни представители за обикновено Народно събрание с измененията, предвидени по-долу.

Изменен и допълнен чл. 11, обн. „Държ. в-к“, бр. 218 от 24. IX. 1946 год. Изборите стават по административни околии. Всяка околия образува една избирателна колегия, носеща името на околията. Градoзете: Пловдив, Варна,¹⁾ Русе, образуват самостоятелни избирателни колегии с населените места, включени в общините им, а София образува четири избирателни колегии, както следва:

I. Първа Софийска градска избирателна колегия, включваща 61—74, 85 и 86 избирателни секции, в които се избират 7 народни представители.

¹⁾ Изхвърлени думи: София и Бургас.

II. Втора Софийска градска избирателна колегия, включваща 1—12, 19—28, „и 31“, 82—84 избирателни секции, с 10 мандата.

III. Трета Софийска градска избирателна колегия, включваща 13—18, 32—46, 29—30, 81 и 87, с 9 мандата.

IV. Четвърта Софийска градска избирателна колегия, включваща 47—60, 75—80 избирателни секции, с 9 мандата.

Следните административни околии образуват заедно общи избирателни колегии:

1. Малко-Търновска, Царевска и Средецка — Средецка избирателна колегия.
2. Дряновска и Габровска — Габровска избирателна колегия.

Чл. 12. Избирателните секции, които по избирателните списъци имат повече от 400 избиратели, се разделят на толкова подсекции, колкото пъти числото 400 се съдържа в броя на избирателите им. Остатък по-голям от 100 се брои за 400, а остатък по-малък от 100 не се взема под внимание.

Чл. 13. Броят на народните представители за всяка избирателна колегия се определя с указ по доклад на Министра на вътрешните работи, въз основа на сведенията на Дирекцията на статистиката за броя на населението по околии към 1 януари 1946 година, като на всеки 15.000 жители се избира един народен представител. На остатъци по-големи от 7.500 жители се избира един народен представител, а остатъци по-малки от 7.500 жители не се вземат под внимание.

Чл. 14. Лица, които отговарят на условията, изброени в чл. 38 от закона за избиране на народни представители за обикновено Народно събрание, могат да бъдат кандидатирани в не повече от три избирателни колегии.

Народни представители, избрани за обикновеното Народно събрание, макар и още не разтурено, могат да бъдат избрани за Великото Народно събрание.

Чл. 15. (Доп. с зак. обн. „Д. в.“, бр. 218 от 27. IX. 1946 г.). Поставянето на кандидатните листа става пред околийския съд в центъра на избирателната колегия, най-късно до 5 октомври 1946 година включително.

(Нови алинеи обн. „Д. в.“, бр. 218 от 24. IX. 1946 год.). „Възраженията срещу кандидатите могат да се правят в двудневен срок от обявяването им от съда. В двудневен срок от обявяване на възраженията кандидатите могат да подадат контра-възражения. Съдът се произнася по утвърждаването на кандидатурите, най-късно до 15 октомври 1946 година“.

„Поставянето на кандидатните листи може да стане и без да се обяви в заявлението до съда цвета на бюлетините, с които ще се гласува. В такъв случай цветът на бюлетините трябва да бъде обявен пред областния съд най-късно до 10 октомври 1946 година“.

Чл. 16. На другия ден след изтичане срока за подаване възражения от кандидатите, околийският съдия изпраща цялата преписка на председателя на съответния областен съд.

Чл. 17. В тридневен срок от получаването на преписката областният съд в разпоредително заседание, с участието на прокурора, се произнася с определение по утвърждаването на кандидатурите.

Чл. 18. Най-късно два дни след получаването на книгата, централното изборно бюро изпраща един екземпляр от съответния протокол, заедно с всички изборни книжа до председателя на областния съд, а другия екземпляр изпраща на областния директор.

Чл. 19. Най-късно до 12 часа на другия ден след провъзгласяването на избраните народни представители, областният съд връчва препис от протокола на областния директор.

Настоящият указ да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ се възлага на Министра на вътрешните работи.

Наредба-закон

за избиране народни представители за обикновено Народно събрание.

(Одобрена с указ № 28 от 8 юни 1945 година и обнародвана в „Държавен вестник“, брой 136 от 15 юни 1945 година. Изменена с наредба-закон, обнародвана в „Държавен вестник“, бр. бр. 152 от 4 юли 1945 година, 169 от 24 юли 1945 година, 214 от 14 септември 1945 година и 72 от 29 март 1946 год. и „Д. в.“, бр. 218 от 24. IX. 1945 год.), Поправки, обнародвани в „Държавен вестник“, брой 140 от 20 юни 1945 год., брой 145 от 26 юни 1945 година и брой 184 от 10 август 1945 година).

Глава I.

Основни положения

Чл. 1. По реда, указан в тази наредба-закон, се избират народни представители за обикновено Народно събрание.

Чл. 2. Избирателите се свикват с указ, в който се определя и деня на избора; този ден трябва да бъде неделен.

Указът трябва да бъде обнародван поне два месеца преди деня на избора. Той се издава по доклад на Министър-председателя, основан на решението на Министерския съвет, а за допълнителни избори — само по доклад на Министра на вътрешните работи.

Чл. 3. Когато по някои непреодолими препятствия (война, епидемии и др. такива), избирателите не могат да се свикат на определения в чл. 2, ал. I, ден, изборите се извършват със спазване показания в ал. II на същия член срок, щом се отстранят препятствията.

Чл. 4. Изборът трае само един ден, но ако, поради някоя непреодолима причина, изборът в някоя секция не стане в определения ден, той се произвежда в същата секция следния неделен ден. Ако и в този ден не се състои, тогава изборът в колегията се счита за окончателен и без тази секция.

Секционното избирателно бюро съставя протокол, в който излага обстоятелствено причините, поради които изборът в секцията не е ставал. Едновременно с това, председателят на бюрото съобщава телеграфически на Околийския управител, за да направи по-требното за произвеждане избор в секцията.

Чл. 5. Пет дни преди избора и в самия ден на избора, избирателите, както общо от някоя избирателна колегия, тъй и от всяка община поотделно, не могат да бъдат мобилизирани, повикани на военно обучение или да се свикват от властта за отработване на

аътния данък, временната трудова повинност или други подобни работи. Ако са свикани по-напред те трябва да се разпуснат в този срок с изключение на мобилизираните и повиканите на военно обучение.

Чл. 6. Свикване на Народното събрание на редовна или извънредна сесия става с указ по доклад на Министър-председателя, основан на решението на Министерския съвет или по искане на една трета от народните представители, отправено до председателя на Народното събрание.

Чл. 7. Народните представители получават дневни пари, докато грае мандата им.

Размерът им се определя в бюджета.

Освен това на всеки народен представител се издава карта за безплатно пътуване по българските държавни превозни средства. Министрите получават дневни пари на заседание.

Глава II.

Избиратели и избирателни списъци.

Чл. 8. Избиратели по тази наредба-закон са всички български поданици, от двата пола навършили 19-годишна възраст.

Чл. 9. Не могат да бъдат избиратели:

1. Осъдените на лишение от граждански и политически права.
2. Поставените под запрещение.

Чл. 10. Избирателят упражнява избирателното си право в общината, на която е жител, а ако тя е разделена на секции — в онази секция, в която той се числи според избирателния списък.

(Изменена алинея „Държавен вестник“, брой 214 от 14 септември 1945 година). Избиратели, които преди избора се намират в друго селище, във от общината на която са жители и поради това отсъстват не ще могат да гласуват в същата община, имат право да гласуват в онази община, в която се намират, като най-късно 7 дни преди деня на избора поискат да бъдат вписани в допълнителен избирателен списък. Вписването в този списък става въз основа на документите за самоличност. Веднага след като състави този допълнителен списък, общинското управление уведомява съответните общини да отметнат по своите избирателни списъци лицата, фигуриращи в допълнителния списък. Тия лица гласуват с избирателни книжки, издадени от общината на която са жители¹⁾).

¹⁾ Стара алинея. Избиратели, които повече от две седмици преди избора се намират в друго селище, във от общината, на която са жители и поради това отсъстват не ще могат да се явят да гласуват в същата община, имат право, най-късно две седмици преди деня на избора, да се явят в общинското управление, където пребивават и да поискат записването им в допълнителен избирателен списък. Вписването в този списък става въз основа на документите за самоличност. Общинското управление, след като състави допълнителен списък, уведомява съответните общински управления до 5 дни преди избора да отметнат по своите избирателни списъци лицата, фигуриращи по допълнителния списък. Тия лица гласуват с избирателни книжки, издадени от общината, чиито жители са. За военнослужащите важат правилата на чл. 51.

(Нова ал. публ. в „Държавен вестник“, брой 214 от 14 септември 1945 година).

„Военнослужащите гласуват в онази избирателна колегия, в района на която квартирува военната част в деня на избора. Те гласуват по избирателни списъци, съставени по азбучен ред от командира и пом. командира на полка, респективно дружината и приравнените към тях поделения, когато те са самостоятелни части, а за военните учреждения — от техните началници и пом. командири. В списъка, освен данните по чл. 15, се посочва на коя община е жител военнослужащия и към коя избирателна колегия се числи войсковата част.

(Допълнена алинея, обнар. „Държавен вестник“, брой 218 от 24. XI. 1946 г.). Военнослужащите гласуват с избирателни карти, които се издават от общината, в която квартирува военната част, въз основа на избирателния списък съставен в частта. Тези карти съдържат освен данните отнасящи се до избирателя, упоменати в чл. 44, още и наименованията на военната част, както и поредния номер по списъка. В списъците и картите на военнослужащите, вместо наименованието на военната част, може да се постави номера на поделението.

Командирът на частта раздава картите на военнослужащите срещу подпис в разносна книга. Най-късно 7 дни преди деня на избора, командира на частта съобщава трите имена и адресите на военнослужащите вписани в списъка на ония общини, на които тези военнослужащи са жители, за да бъдат отметнати по избирателните списъци на същите общини.

(Изменена ал. VI, обн. „Д. в.“, бр. 218 от 24. IX. 1946 г.). Военнослужащите гласуват в секциите на населеното място, в района на което квартирува частта им. С заповед на Министра на вътрешните работи за София, а за останалите населени места — от Областния директор се определя коя войскава част в коя секция да гласува.

Отменена ал. VII „Д. в.“, бр. 218 от 24. IX. 1946 г.²⁾

Военнослужащи, които се намират във от местонахождението на своята част, могат да гласуват там, където се намират, като представят на избирателното бюро, в деня на избора, избирателната си карта, на гърба на която трябва да има забележка от командира на частта, че военнослужащият ще гласува във от секцията на частта.

Цивилни лица не могат да устройват предизборни събрания и да вършат предизборна агитация в района на казармата. Такова право имат само военнослужащите, които са свободни от занятие.

¹⁾ За избирателите военнослужащи се образува отделни секции, ако броят им е повече от 200 души.

²⁾ Ако една военна част промени своето местонахождение преди изборите, командирът на частта уведомява незабавно Областния директор за промяната, който установява нова избирателна секция в новото местонахождение на частта и съобщава на съответния околийски съдия, да назначи бюро за тази секция, макар и да е минал срока по чл. 62.

Чл. 26. Щом общинският съвет се произнесе върху заявленията, кметът разгласява до 10 април по реда, указан в чл. 18 от този закон, че избирателният списък е приключен и че всеки заявител може да узнае решението на общинския съвет по заявленията си в общинската канцелария всеки присъствен ден и час.

Чл. 27. Недоволните от решенията на общинския съвет могат до 20 април включително, да ги обжалват пред надлежния околийски съдия. Жалбите, постъпили след тези срокове, се оставят без разглеждане.

Чл. 28. Околийският съдия разглежда постъпилите жалби и се произнася по тях в 7-дневен срок в разпоредително заседание с определение, което не подлежи на обжалване и до изтичане на три дни от деня на разглеждането, трябва да даде на жалбоподателя препис от определението си.

Чл. 29. (Изменен чл. публик. в „Държавен вестник“ брой 214 от 14 септември 1945 година). Всички съдебни решения по дела, образувани за неправилности при съставяне и приключване на избирателните списъци се съобщават от надлежните съдилища най-късно до 1 май на общината, да се направят в списъка бележки и поправки, като в първата празна графа се отбележат номера и датата на съответния съдебен акт и учредяването, което ги е издало).

Чл. 30. (Изменен з. от 4 юли 1945 година). Избирателните списъци се приключват окончателно на 15 май, като се прави за това протокол, съгласно чл. 16 и същия ден кметовете се разпореждат за тяхното отпечатване, съобразно нуждите *).

Чл. 31. Окончателно приключените избирателни списъци са востояни и явни. Те, обаче, подлежат на ежегодно преглеждане, попълване и поправяне, съобразно с измененията в положението и числото на избирателите и по реда, указан в чл. чл. 13, 30 и 32.

Чл. 32. При разглеждане на избирателния списък се прибавят имената на избирателите, които са придобили изискваните от закона качества, подир окончателното му приключване, сиреч, подир 15 май от миналата година и които ще ги добият до деня на първоначалното и до онзи на окончателното му приключване, а се заличават: 1) умрелите; 2) ония, изключването на които е решено от компетентните съдебни власти подир 15 май; 3) ония, които са загубили качествата изисквани от закона; 4) ония, които са били

*) Стар чл. 29. Всички съдебни решения по дела, образувани за неправилности при съставяне и приключване на избирателните списъци се съобщават от надлежните съдилища, най-късно до 1 май, на общината, да се направят, съобразно с тях, в списъка бележки и поправки, като в последната му графа се указат номера и датата на съответния съдебен акт и учредяването, което ги е издало.

*) Стар чл. 30. Избирателните списъци се приключват окончателно на 15 май, като се прави за това протокол, съгласно чл. 16 и същият ден кметовете се разпореждат за тяхното отпечатване, най-малко в сто екземпляра. По решение на общинския съвет, могат да се отпечатат и повече от сто екземпляра, съобразно нуждите.

неправилно записани в списъка, макар и да не е имало възражение и заявление против тях и 5) окончателно изселените от общините.

Горният начин на преглеждане избирателните списъци ще става през всеки четиригодишен период начина от 1945 год. През другите години при преглеждане избирателните списъци, лицата подлежащи на изключване, не се изваждат (заличават) от тях, а само срещу имената им в последната графа се написва „изключен“.

Лицата пък, които са добили избирателно право, се записват в края на списъка по азбучен ред, без да се прекъсва номерацията.

Чл. 33. Избирателите, вписани в избирателните списъци, които са приключени през 1945 год., ще се запишат в една книга, наречена „Книга на избирателите“ и от нея могат да бъдат заличени по причините, изложени в чл. 32 и по реда, указан в настоящия закон.

Чл. 34. Книгата за избирателите е постоянна и е пронумерована, прошнурована и подпечатана от околийския съдия. След имената, записани под всяка буква, се оставя празно място за записване ежегодно новите избиратели. Напълни ли се празното място по някоя буква, завежда се нова книга, като том II, III и т. н.

Чл. 35. При ежегодното преглеждане, избирателните списъци от 1945 година нататък, за основа служи избирателната книга.

Глава III

Избирателни колегии

Чл. 36. Изборите стават по избирателни колегии, като административните области се разделят на избирателни колегии, както следва:

1. Бургаска област се разделя на две избирателни колегии:
I-ва Бургаска избирателна колегия, с център гр. Бургас, състояща се от следните околии: Бургаска, Айтоска, Карнобатска, Малко-Търновска, Царевска, Поморийска и Средецка.

II-ра Бургаска избирателна колегия, с център гр. Ямбол, състояща се от следните околии: Ямболска, Сливенска, Котленска, Елховска и Тополовградска.

2. Варненска област се разделя на три избирателни колегии:

I-ва Варненска избирателна колегия, с център гр. Варна, състояща се от следните околии: Варненска, Новопазарска и Провадийска.

II-ра Варненска избирателна колегия, с център гр. Шумен, състояща се от следните околии: Шумевска, Омортагска, Поповска, Преславска и Търговищенска.

III-та Варненска избирателна колегия, с център гр. Добрич, състояща се от следните околии: Добришка, Тервелска, Ген.Тошевска и Балчишка.

3. Врачанска област се разделя на три избирателни колегии:

I-ва Врачанска избирателна колегия, с център гр. Враца, състояща се от следните околии: Врачанска, Берковска, Михайловградска.

II-ра Врачанска избирателна колегия, с център гр. Видин, състояща се от следните околии: Видинска, Ломска, Кулска и Белоградчишка.

III-та Врачанска изборителна колегия, с център гр. Оряхово, състояща се от следните околии: Оряховска и Белослатинска.

4. Горноджумайска област, състояща се от една изборителна колегия, с център гр. Горна Джумая.

5. Пловдивска област се разделя на три изборителни колегии: I-ва Пловдивска изборителна колегия, с център гр. Пловдив, състояща се от следните околии: Пловдивска и Карловска.

II-ра Пловдивска изборителна колегия, с център град Пловдив, състояща се от следните околии: Асеновградска, Смолянска, Първомайска и Златоградска.

III-та Пловдивска изборителна колегия, с център гр. Пазарджик, състояща се от следните околии: Пазарджишка, Панагюрска, Перска и Девинска.

6. Плевенска област се разделя на три изборителни колегии: I-ва Плевенска изборителна колегия, с център гр. Плевен, състояща се от следните околии: Плевенска, Никополска и Свищовска.

II-ра Плевенска изборителна колегия, с център гр. Ловеч, състояща се от следните околии: Ловешка, Луковитска, Тетевенска, Троянска и Севлиевова;

III-та Плевенска изборителна колегия, с център гр. Търново, състояща се от следните околии: Търновска, Горно-Оряховска, Еленска, Дряновска, Габровска и Павликенска.

7. Русенска област се разделя на две изборителни колегии: I-ва Русенска изборителна колегия, с център гр. Русе, състояща се от следните околии: Русенска, Беленска, Кубратска и Разградска;

II-ра Русенска изборителна колегия, с център гр. Силистра, състояща се от следните околии: Силистренска, Тутраканска, Дуловска и Исперихска.

8. Софийска област се разделя на три изборителни колегии: I-ва Софийска изборителна колегия, с център гр. София, състояща се от селищата включени в Столичната голяма община;

II-ра Софийска изборителна колегия, с център гр. София, състояща се от следните околии: Софийска околия, без Столична голяма община, Новоселска, Пирдопска, Ботевградска, Ихтиманска, Годечка и Самоковска;

III-та Софийска изборителна колегия, с център гр. Дупница, състояща се от следните околии: Дупнишка, Пернишка, Кюстендилска, Радомирска, Брезнишка и Трънска.

9. Старозагорска област се разделя на три изборителни колегии: I-ва Старозагорска изборителна колегия, с център гр. Стара Загора, състояща се от следните околии: Старозагорска, Казанлъшка, Новозагорска, Чирпанска.

II-ра Старозагорска изборителна колегия, с център гр. Хасково, състояща се от следните околии: Хасковска, Харманлийска, Ивайловградска, Свиленградска.

III-та Старозагорска изборителна колегия, с център гр. Кърджали, състояща се от следните околии: Кърджалийска, Момчилградска, Ардинска, Крумовградска.

Чл. 37. Броят на нар. представители за всяка изборителна колегия се определя въз основа на сведенията на Дирекцията на ста-

тистиката за броя на населението по околии към 1 януари 1945 година, като един мандат се пада на 25.000 жители. На остатъци по-големи от 12.500 души се пада един мандат, а остатъци под тази цифра не се смятат.

Глава IV.

Избираеми

Чл. 38. Избираеми са всички избиратели, навършили 23 години. Допълнена ал. обн. „Държавен вестник“, бр. 218 от 24. IX. 1946 г. Лица, които като чиновници заемат държавна, държавно-автомна или общинска служба, имат право да се кандидатира за народни представители, като преди поставянето на кандидатурите им, са длъжни да напуснат службата, която заемат.*) Министрите и професорите при държавните висши училища, могат да се кандидатира без да напускат длъжността.

(Изменена алинея — „Държ. в-к“, бр. 214 от 14 септември 1945 год.). Не могат да бъдат избирани лица проявени като фашисти.

Глава V.

Изборителни секции

Чл. 39. (Изменен чл., публик. в „Д. в.“, бр. 214 от 14 септември 1945 г.). Всяко селище съставя една изборителна секция. Обаче, селище, което има повече от 2500 жители, се разделя на толкова изборителни секции, колкото пъти числото 2500 се съдържа в броя на населението му. Остатък по-голям от 2000 се брой за 2500, а по-малък от 2000 не се взема във внимание. В болници и санаториуми могат да се устройват самостоятелни секции.

Чл. 40. (Изменен чл., публик. в „Д. в.“, бр. 214 от 14 септември 1945 г.). Разделянето на селищата на секции става с заповед на областния директор, а за София — от Министра на вътрешните работи, като взема мнението на надлежния общински съвет. Заповедта се изменява след обявяването резултата от всяко ново преброяване на населението. За улеснение на избирателите, с заповедта секциите могат да се разделят на две или повече подсекции със самостоятелни бюра.

Чл. 41. Двадесет дни преди деня на избора, общинският съвет определя помещението, гдето ще стане избора. Тия помещения трябва да бъдат обществени здания, в това число и училищата, да се намират към средата на селото или махалата, да имат двор или

*) Думите „като преди поставяне на кандидатурите им“ са внесени с изменението от 4 юли 1945 година, вместо думите: „като десет дена след излизане на указа за насрочване на изборите, са длъжни да напуснат службата, която заемат“.

1) Стар чл. 39. Всеко селище с повече от 500 жители съставя една изборителна секция. Обаче, селище, което има повече от 2.500 жители се разделя на толкова изборителни секции, колкото пъти числото 2.500 се съдържа в броя на населението му. Остатък по-голям от 2.000 се брой за 2.500, а по-малък от 2.000 не се взема във внимание.

да са на площад или широка улица. Там дето има повече от една секция, тия помещения трябва да бъдат на разстояние едно от друго най-малко на 200 метра. Общинският съвет разглежда веднага своето решение.

Глава VI.

Избирателни книжки и пликосе

Чл. 42. Министерството на вътрешните работи приготвя и печата избирателни книжки и пликосе от които първите разпраща по всичките общини в страната, а вторите — на съответния околийски съдия.

Чл. 43. Избирателната книжка служи като доказателство за самоличността на избирателя; тя има сила за четири години и за всички избори, които биха станали в течение на 4 години, считано от 1 септември.

Чл. 44. Избирателната книжка се състои от 16 листа, за всеки избор по един. Преди да бъде дадена книжката на избирателя, общинските управления попълват във всички нейни листчета празните места, отнасящи се до избирателя (името, презимето, прякора, местожителството, възрастта, занаятието и грамотността) околията, общината и секцията, ако има такива.

Чл. 45. Номерът на избирателната книжка трябва да бъде същия, под който е отбелязано името на лицето в избирателния списък на общината.

Чл. 46. Книжката, пронумерована, носи подписа на общинския кмет и печата на общинското управление върху всяко листче. Без тях избирателната книжка не важи.

Чл. 47. Избирателните книжки трябва да бъдат раздадени на избирателите от общинското управление най-късно пет дни преди избора.

За доказателство, че избирателните книжки са раздадени своевременно на правоимашите, служат особени разносни книги, в които се разписват избирателите или домашните им, като за неграмотните подписват, по тяхно искане, други две грамотни лица. На отсъстващите книжките се изпращат на общините в които се намират, които им ги връчват срещу подпис.

Ако някой избирател не е получил по каквато и да е причина избирателната си книжка, може и в самия ден на избора да я поиска от общинското управление, което е длъжно пред самото помещение, дето става избора, да държи на видно място всички нераздадени избирателни книжки и да ги дава веднага, щом му се поискат.

Ако в определения тук срок някои избиратели не получат избирателните си книжки, отиват сами в общинското управление да си ги вземат. В случай, че кметът откаже да им ги даде, те се отнасят до околийския съдия. Околийският съдия, след като се увери в отказа и го намери неоснователен, издава книжка на неполучилите, като си послужи с книжките, които своевременно му се изпращат заедно с по един екземпляр от избирателните списъци. Едновременно с издаване на книжката, околийският съдия съставя акт, който изпраща на прокурора за наказване виновника, съгласно чл. 106 от този закон.

Забележка I. През годините, които не са начало на четиригодишния период (чл. 43) избирателни книжки се дават само на новозаписаните в избирателния списък. Тия книжки имат сила за останалите години (две или една) от периода до настъпването на новия период, когато се раздават книжки на всички избиратели.

Забележка II. Министерът на вътрешните работи може да разпорежи, ако няма възможност да се приготвят избирателните книги, гласуването да става с избирателни карти, които важат само за един избор и които съдържат всички данни предвидени за избирателните книжки.

Чл. 48. Всеки избирател трябва да носи, в деня на избора, избирателната си книжка. В противен случай, той не се допуска да гласува.

Чл. 49. (Изменен чл., „Д. в.“, бр. 214 от 14. IX. 1945 г.). Лицата, които са добили избирателно право след окончателното приключване на избирателните списъци както и избиратели, които не са вписани в избирателния списък, могат да гласуват без избирателни книжки, ако представят съдебно решение, което при гласуването се задържа от бюрото. Съдебните решения за гласуване се издават, най-късно в деня преди избора, от околийския съдия, въз основа на удостоверение на общината, че лицето има качество на избирател.

Чл. 50. Избирател, който загуби избирателната си книжка, може да се снабди от общинското управление с дубликат от нея. Искането става непосредствено и устно от самия избирател.

Дубликати се издават най-късно в деня пред избора.

Чл. 51. Избирателните пликосе служат за поставяне в тях избирателната бюлетина; те се приготвят от такава хартия, през която не може да се разпознава положената в тях бюлетина. Хартията, големината, цвета и въобще външния вид на пликосете са еднакви. Върху плика се поставя държавния герб и надпис „Избирателен плик“.

Министерството на вътрешните работи, 15 дни преди изборния ден, изпраща до околийския съдия в центъра на избирателната колегия, толкова пликосе, колкото избиратели има в избирателната околия плюс 10%. Околийският съдия ги разпределя и изпраща

*) Стар чл. 51. (Изм. закон от 24 юли 1945 г.). Военно-служещите гласуват в онази избирателна колегия, където се намира седалището на частта, в която служат.

Две седмици преди деня на избора, всяка община изпраща избирателните книжки и извлечение от избирателните списъци за военно-служещите на общината, където е седалището на частта им. На тези книжки, тая последната община отбелязва секцията, след което се раздават на военносслужещите срещу подпис в отделна разносна книга, чрез началниците на частта, заедно с извлеченията от избирателните списъци. За избирателите — военносслужещи се образуват отделни избирателни секции в района на казармата, ако броят им е повече от триста души. Цивилни лица, не могат да устройват предизборни събрания и да вършат предизборна агитация в района на казармата. Такова

до председателите на секционните бюра така, че тия последните да ги получат най-малко два дни преди изборния ден.

Ако не се получат два дни до изборния ден определеното количество избирателни пликосе секционното бюро констатира това с протокол, набавя пликосе от гдето намери, скрепява ги с печата на общината и с тях се извършва гласоподаването."

Глава VII.

Кандидатни листи за народни представители

Чл. 52. Всякой избираем български гражданин може да бъде кандидат за народен представител, в която избирателна колегия иска, без оглед на местожителството му.

(Нова алинея, 24 юли 1945 г.). Никой не може да бъде кандидатран в повече от една кандидатна листа.

Чл. 53. Гласоподаването става за кандидатни листи.

Допълнена алинея, обн. „Държавен вестник“, бр. 218 от 24. IX. 1946 г. (Изменена алинея — „Държ. в-к“, бр. 214 от 14. IX. 1945 г.). „Кандидатни листи за народни представители могат да се поставят: 1) от политически партии, които са регистрирани до изтичане срока за поставяне кандидатурите, като юридически личности или групи от партии; 2) от областните комитети на Отечествения фронт и 3) от 10 грамотни избиратели от същата избирателна колегия, което им качество трябва да бъде надлежно удостоверено; тяхните подписи се заверяват по нотариален ред. Заявлението с което се поставят кандидатните листи се подава пред областния съд в центъра на избирателната колегия, най-малко 30 дни преди деня на избора. В заявлението се посочва названието на организацията, групата или партията, която поставя листата, цветът на бюлетините и реда на кандидатите. Кандидатната листа може да съдържа най-много толкова имена колкото е броят на мандатите в избирателната колегия плюс 5“.)

право имат само военнослужащите. Когато са свободни от занаята, военнослужащите могат да посещават предизборни събрания, устройвани във от района на казармата.

(Нова алинея, 24 юли 1945 г.). Ако една военна част промени своето местонахождение преди изборите, началникът на частта уведомява незабавно областния директор за промяната, който установява нова избирателна секция в новото местонахождение на частта и съобщава на съответния околийски съдия да назначи бюро за тая секция, макар и да е минал срока по чл. 62.

Военнослужащи, които се намират във от местонахождението на своята част, могат да гласуват там, където се намират, като представят на избирателното бюро в деня на избора, избирателната карта и извлечението от избирателния списък.

1) Стара алинея. Поставянето на кандидатни листи за народни представители може да стане: 1) от областните комитети на Отечествения фронт; 2) от политическите партии, които са придобили правото на юридическа личност и нямат фашистк прояви; 3) от страна на десет грамотни избиратели, чийто саморъчни подписи се заверяват по нотариален ред. Приготвеното за тая цел

(Нова алинея — „Държ. в-к“, бр. 214 от 14. IX. 1945 г.). Кандидатът трябва да изяви съгласието си да участва в кандидатната листа чрез писмено заявление до съда.

В случай на двойно и повече поставяне на кандидатни листи от името на една и съща регистрирана като юридическа личност политическа партия, централното ръководство на тая партия определя коя листа се счита изходяща от същата партия“.

Партия, която участва с надлежно посочените от нея свои кандидати в листата на Отечествения фронт в известна избирателна колегия, не може да поставя отделни кандидатни листи в същата колегия.

Член 53а (Обн. „Държавен вестник“, брой 218 от 24 септември 1946 година). Всяка партия регистрирана като юридическа личност, може да прибави към регистрацията свой партиен цвят, избран от централното ръководство на партията. Извършените след 9 септември 1944 година регистрации на партийни цветове се зачитат, ако отговарят на условията, предвидени в закона.

За да бъде регистриран цвета на една партия той трябва да се отличава очебийно от цветовете на другите партии. Не се разрешава регистриране на комбинации от цветове. Регистрираният цвят важи за поделенията на партията в цялата страна.

Член 53б, (обн. „Държавен вестник“, брой 218 от 24 септември 1946 година). Партиите участват в изборите с бюлетини от бяла хартия или от хартия с регистрирания им партиен цвят, съобразно с това, кой от тези два цвята е обявен пред съда при поставяне на кандидатните листи.

Бюлетините от бял цвят задължително носят наименованието на партията или групата, поставила листата.

При обща листа относно цвета на бюлетините, се допускат следните възможности:

1. Участващите партии в обща листа да излязат с обща бюлетина от бял цвят.

2. Всяка от участващите партии да излезе с бюлетини на своя партиен цвят.

И в двата тия случаи общата кандидатна листа трябва да съдържа имената на кандидатите и подгласниците на всички участващи в общата листа партии. В случай на пункт втори общата листа може да съдържа най-много толкова кандидати от всяка партия, колкото е броят на мандатите в колегията и най-много толкова подгласници. В този случай кандидатите на отделните партии, участващи в общата листа се подреждат групирани по партии, а самите групи се подреждат една до друга хоризонтално

заявление се подава пред областния съд в центъра на избирателната колегия, най-малко тридесет дни преди деня на избора. В това заявление се посочва названието на групата или партията, която доставя листата, ако имат такава, и редът на кандидатите. Кандидатната листа може да съдържа най-много толкова имена, колкото е числото на представителските места в избирателната колегия, плюс пет.

по реда, указан в заявлението, с което е поставена кандидатната листа; над отделните групи кандидати се поставя наименованието на партията, от която изхождат. Всяка партия може да постави в бюлетините с нейния партийен цвят на първо място своите кандидати, като запазва реда на останалите групи, както и реда на кандидатите в самите групи.

Гласуването за кандидатните листи, поставени от 10 грамотни избиратели (член 53, точка 3) става с бюлетини с бял цвят.

Чл. 54. На втория ден след изтичане срока за поставяне на кандидатните листи на вратата на съдилището и на общината, в центъра на избирателната колегия.

В петдневен срок от обявяването всички организации, които могат да поставят кандидатни листи и всеки избирател, имат право да подадат пред същия областен съд писмено възражение срещу известни кандидати, че не отговарят на изискванията на чл. 38.

Към заявленията се прилагат или посочват писмени доказателства. На другия ден от изтичането на горния срок, областния съд съобщава чрез обявление, залепено на вратата на съдилището, за постъпилите възражения против поставени кандидатури и дава на кандидатите тридневен срок, за да подадат своите възражения.

(Нова алинея, 24 юли 1945 г.). Областният съд съобщава незабавно всички постъпили кандидатни листи в Министерството на правосъдието, което обявява чрез „Държавен вестник“ имената на лицата, които са кандидатирани в повече от една кандидатна листа, с указание в кои листи са те кандидатирани. В срок от 5 дни от обнародването на това съобщение, ония кандидати, които са поставени в няколко кандидатни листи, са длъжни да обявят пред Министерството на правосъдието в коя колегия и в коя листа остават кандидати; във всички останали кандидатни листи имената им се заличават по разпореждане на областния съд след уведомление от Министерството на правосъдието. Ако от такива кандидати не постъпи никакво заявление в срока те се заличават от всички кандидатни листи по разпореждане на областния съд след съобщение от Министерството на правосъдието.

Чл. 55. Областният съд, след като събере доказателства по възраженията по какъвто начин намери за добре, в разпоредително заседание, с участието на прокурора, се произнася за определение по утвърждаване на кандидатурите, което трябва да стане най-късно 15 дни преди избора.

Областният съд съобщава на околийските управители в избирателната колегия утвърдените кандидатни листи, наредени според получаването им, като посочва названието на партиите или групите, имената на кандидатите и тяхния ред.

Околийският управител, най-късно 10 дни преди избора, обявява на всички общини от избирателната колегия утвърдените кандидатни листи, в реда, както ги е посочил областния съд. В обявлението листите се напечатват с един и същ шрифт. Обявлението служи за ръководство на избирателните бюра.

Отменена алинея IV, обн. „Д. в.“, бр. 218 от 24. IX. 1946 г.¹⁾

Чл. 56. Кандидатите, чиито имена са поменати в обявлението на околийския управител, имат право да упълномощават по нотариален ред застъпници в разните секции на избирателната колегия. Застъпниците трябва да бъдат избиратели от същата избирателна колегия.

Упълномощията се издават и отменяват най-късно до деня на избора.

Чл. 57. Застъпници не могат да преупълномощават други лица.

Чл. 58. Обявените кандидати и застъпници имат право да присъствуват при произвеждането на избора: първите във всичките избирателни секции на избирателната колегия, а вторите само в секциите при които са упълномощени.

Чл. 59. (Изменен чл. „Държ. в-к“, бр. 244 от 14. IX. 1945 г.¹⁾). Всяка кандидатна листа може да има само един застъпник при всяко избирателно бюро.

(Нова алинея, обн. „Държавен вестник“, бр. 218 от 24 септември 1946 г.). Всяка партия, която участва в общата листа, може да има по един застъпник при всяко изборно бюро. Всеки застъпник може да бъде упълномощен само от кандидат на една партия.

Глава VIII. Изборни бюра

Чл. 60. (Допълнен чл. „Държ. в-к“, бр. 214 от 14. IX. 1945 г.). Изборите се извършват и ръководят от изборни бюра: централни за всяка избирателна колегия и секционни за всяка секция или подсекция.

Чл. 61. (Изменен чл. „Държавен вестник“, бр. 214 от 14. IX. 1945 г.). Назначението на централното бюро е да прегледа изборните книжа от секционните бюра и да събере гласовете, получени от кандидатите във всички секции и подсекции на избирателната колегия. То се състои от съдия за председател и двама учители, които имат право на избираемост за членове.

(Изменена ал., „Държавен вестник“, бр. 214 от 14. IX. 1945 г.). Секционните бюра ръководят самото произвеждане на избора. Те се състоят от един председател учител и двама грамотни избиратели, всички от същата секция или община. Ако в общината няма учители, за председатели се вземат от свободните учители от селските села, а ако няма и такива — измежду избирателите с най-голямо образование.

Чл. 62. Председателите и членовете на централните бюра се избират по жребие, теглено в седалището на околийския съдия, в центъра на избирателната колегия, в публично заседание 10 дни

¹⁾ Всички бюлетини, трябва да бъдат от бял цвят; в бюлетините може да се постави наименованието на организацията, групата или партията, която е поставила кандидатната листа.

¹⁾ Стар чл. 59. Всяка кандидатна листа може да има само един застъпник в избирателна секция.

преди избора, т. е. в четвъртък 9 часа сутринта. По същия начин и по същото време се избират председателите и членовете на секционните бюра от съответните околийски съдии за избирателните секции от района им.

За тази цел Министерството на народното просвещение, на правосъдието и на вътрешните работи се разпореждат да се изпратят на околийските съдии: 1) един списък на учителите и учителките от района им; 2) избирателния списък на всяка община от района им, а на околийския съдия в центъра на избирателната колегия още и списък на съдиите от съответната избирателна колегия.

Забележка. Ако някое от лицата, записано в тези списъци, не ще може да се яви на избора, поради болест, отсъствие и други законни причини, срещу името му се поставя бележка, за да се отхвърли при тегленето на жребие.

Чл. 63. Околийският съдия не може да пристъпи да тегли жребие, докато не провери по официалните списъци с които е снабден, дали всички, които имат право да се избират за членове на бюрата от всички категории, са записани в бюлетините за жребие.

Чл. 64. Жребиего се тегли в публично заседание по азбучен ред на общините от избирателната колегия.

Околийският съдия чете с висок глас имената на лицата, които са избрани по жребие за членове на всяко бюро.

Секретарят на околийския съдия сравнява произнесените имена с теглените билети, съставя протокол, след което билетите се късат като непотребни вече.

Чл. 65. След като изпълни формалностите, които предхождат тегленето на жребие, околийският съдия тегли жребие за председатели на всички секционни бюра в района му и за членове на същите бюра, а околийския съдия в центъра на избирателната колегия още и за председател и членове на централното бюро.

Чл. 66. За членове на секционните бюра околийският съдия тегли жребие измежду всички грамотни избиратели на една община, но ако числото им надминава 20, то изключва излишека, като захване по азбучен ред избирателите, които имат първоначално образование и върви по-нататък до ония с първокласно образование и т. н. Ако ли пък числото на грамотните избиратели е по-малко от 5, той го допълня с неграмотни избиратели от 25 до 45-годишна възраст, като захване по азбучен ред.

Кандидатите за народни представители и техните застъпници, имат право да присъствуват при теглене жребие и преглеждат списъците и билетите, по които се тегли жребие.

Чл. 67. Ако някое от лицата, избрано за председател или член на избирателното бюро, се разболее или пък по друга причина не ще може да присъствува на избора, длъжно е да съобщи своевременно на околийския съдия. Съдията, ако уважи причините, избира по същия ред другото на негово място.

Чл. 68. Като се свърши тегленето на жребие, околийският съдия съставя надлежни протоколи и преписи от тях изпраща до

околийските управители в избирателната колегия, които са длъжни да уведомят затова председателите и членовете на избирателните бюра и да ги поканят да бъдат в гласоподавателните центрове, за които са избрани, сутринта рано на изборния ден.

Чл. 69. Уволняване от служба или преместване на лицата, избрани за председатели и членове на изборните бюра, не може да става през всичкото време от тегленето на жребие до деня на избора включително.

Чл. 70. Най-късно до три дни преди избора, кметовете във всяка община предават на секционното бюро по пет екземпляра от избирателния и списък.

Глава IX.

Начин на гласоподаване

Чл. 71. Щом се подпише указа за насрочване изборите, Министърът на вътрешните работи го съобщава чрез областните директори на всички кметове, които са длъжни незабавно да му дадат в общините си най-голяма гласност, чрез глашатай и обявления.

(Изменена ал. „Държ. в-к“, бр. 214 от 14. IX. 1945 г.): В обявленията си кметовете трябва точно да укажат деня на избора, а така също и числото на народните представители, които трябва да се избират от избирателните колегии, в които се числи общината им.

Чл. 72. В определения за произвеждане изборите ден сутринта в 7 часа, бюрото на избирателната секция се явява в назначеното за тая цел помещение, в гласоподавателния център и председателят, след като съобщи на присъстващите избиратели за колко народни представители трябва да гласуват, обявява започването на избора.

(Нова алинея „Държ. в-к“, бр. 214 от 14. IX. 1945 г.) „Бюрото назначава още при откриване на избора един измежду най-грамотните избиратели за секретар, който води всичката писмена работа на бюрото“.

Забележка. Отсъствието на един или повече членове на бюрото не може да спре произвеждането на изборите. Мястото на отсъстващия член се попълва с одного от грамотните избиратели по покана на бюрото. При отсъствие на председателя, също се поканва един избирател за попълване на бюрото, а председателствува най-старият по възраст член.

Чл. 73. В помещението дето става избора се поставят една или две прегради от дъски, черга, зебло и пр. затулени от прозорците и стоящи 50 см. над пода.

*) Стара алинея. В обявленията си кметовете трябва точно да укажат деня и помещението дето ще гласуват избирателите от поверените им общини, а така също и числото на народните представители, които трябва да се избират от избирателната колегия, в която се числи общината им.

Чл. 74. По възможност, на три метра разстояние от избирателната маса насреща ѝ е поставена друга една за кандидатите и застъпниците. Тази маса трябва да бъде така разположена, че да може от нея безпрепятствено да се следи за произвеждането на избора.

Чл. 75. Преди да се почне гласуването, председателят на бюрото показва на избирателите празната избирателна кутия, която трябва да е направена така, щото да се затваря с три разни затвора — заключва я и задържа един ключ у себе си, а по един от останалите дава на всеки от двамата членове на бюрото. Той запечатва при това избирателната кутия най-малко на три места с печата на местното общинско управление.

Присъстващите кандидати или техните застъпници, имат право да запечатват и те със собствените си печати избирателната кутия.

Чл. 76. Председателят на бюрото предава избирателните списъци на едно от членовете на бюрото, когото натоварва и с отбелязване на имената на избирателите когато гласуват.

Чл. 77. След тия формалности, гласуването веднага се започва и свършва в 18 часа, а ако в двора на помещението има негласували избиратели, продължава се до 19 часа. (Втората алинея се прехвърля към чл. 91¹).

Чл. 78. Избирателите гласуват един по един. Най-напред избирателя влиза в бюрото и подава избирателната си книжка. Един от членовете на бюрото, по назначение от председателя сверява книжката с избирателния списък и като се увери в самоличността на избирателя, отрязва съответното листче и му връща книжката, а председателят на бюрото дава на избирателя един плик, който скрепя с подписа си.

Чл. 79. След това избирателя отива в преградата, където поставя бюлетинката си в плика, залепва го, връща се при бюрото и предава плика на председателя на бюрото, който го пуска в кутията, след като поставя отгоре подписа си.

Избирателят не може да поставя бюлетината в плик, който не е скрепен с подписа на председателя, според както е казано в предидущия член. Иначе, пликът му се връща в бюрото. Също така, той не може да постави в плика повече от една бюлетина. В противен случай, бюлетините се броят за една, ако са еднакви, или са недействителни, ако са различни.

Избирателят не може да се бави в преградката повече от една минута.

¹) Стара алинея. Пред избирателното помещение трябва да се определи място, където военните и други служебни лица, които носят оръжие, да могат да го оставят на съхранение на специално натоварено от милицията лице, което издава разписка и след като гласоподавателя свърши гласуването, му го връща.

В преградката се поставят, за през всичкото време до като трае избора, бюлетини, от всички кандидатни листи на разположение на избирателите, които, обаче, могат да си носят такива и от вън.

Чл. 80. Бюрото нарежда гласуването по начин, щото като се дава на един избирател плик, при бюрото вече присъства другия избирател, който като получи плик, отива при преградата и влиза в нея щом излезе влезлия преди него избирател.

Забележка. За да се ускори гласуването, бюрото ако намери за нужно, може да пуска избирателите в изборното помещение на групи, най-много от двама-трима души едновременно.

Чл. 81. Срещу името на всеки избирател, който е гласувал, членът на бюрото, комуто е поверен избирателния списък, отбелязва в нарочно определената за това графа, че е гласувал и се разписва.

За всеки избор, списъците трябва да бъдат чисти и свободни от каквито и да било знакове, отбелязани по случай на други избори.

Чл. 82. Никой не може да гласува, ако не е записан в избирателните списъци и не представи избирателната си книжка или ако не представи решение от околийския съдия, че има право да гласува.

Председателите на изборните бюра, кандидатите, както и застъпниците могат да гласуват в общината където се намират, даже и да не са записани в избирателния ѝ списък, ако не са гласували в своята община.

Чл. 83. Бюлетините биват написани с мастило, на пишеща машина или напечатани.

Чл. 84. Гласуването е лично и тайно. Никому не се позволява да гласува повече от един път или вместо други избиратели. Избирателят е длъжен да влезе в тъмната стайка и там да постави в плика бюлетината, иначе не се допуска да гласува.

Чл. 85. Изборното бюро не може да запрети гласуването на някой избирател под предлог, че неправилно е записан в списъците.

Бюрото не е компетентно да съди за правилността на избирателните списъци. То се ръководи само по тях, тъй както му са доставени от надлежното място.

Чл. 86. Местенето на избирателната кутия от една маса на друга или от една стая в друга, е строго забранено. Кутията трябва да остане до края на избора на същото място, където е била поставена, когато гласуването е започнало.

Чл. 87. Милицията за запазване реда на избора действа по разпореждане на председателя на бюрото. Той бди за реда и тишината на избора, като при нужда или при поискване на някой кандидат може да иска милиционерска или военна помощ.

Чл. 88. С изключение на милиционерите при входа или оградата, никаква въоръжена сила не може да се тури в двора на зданието, гдето става избора или в съседните до него здания и дворцища, по-близо от 150 метра, освен по искане на председателя на бюрото.

Чл. 89. Освен в предвидените в този закон случаи, властта не може да извади никого от изборителното място, преди да е гласувал.

Чл. 90. Лицата, които не са записани в изборителния списък, както и ония, които са вече гласували, не могат да влизат в мястото, където става избора. Председателят поканва такива лица да излязат, а в случай на непокорство или повторно идване, той се разпорежда за изваждането им със сила от изборителното място и съставя акт.

Чл. 91. Забранено е да се отива на мястото на изборите, както с оръжие, тъй и с каквото и да било оръдие (тояги, бастуни, боксове и др.).

Пред изборителното помещение трябва да се определи място, където военните и други служебни лица, които носят оръжие да могат да го оставят на съхранение в специалното натоварено от милицията лице, което издава разписка и след като лицето свърши гласуването, му го връща.

Чл. 92. Позволява се на изборителите да си раздават и разменят врът от двора и района на изборителното място готови бюлетини.

Чл. 93. Забранени са каквито и да било публични събрания и речи в деня на избора.

Чл. 94. Присъстващите кандидати или техните застъпници имат право да правят на бюрото заявления за нарушение на изборителния закон и въобще за неправилностите, които биха се случили при произвеждане на избора. Бюрото е длъжно да се произнесе по тях, като мотивира решението си.

Недоволните от решението на бюрото могат да изложат възраженията си по тях в дневника на избора или в особени записки, които предават на бюрото.

Чл. 95. Изборното бюро разрешава всички възникнали при произвеждане на избора въпроси, съобразно с изборителния закон. (Измен. ал. „Държ. в-к“, брой 214 от 14. IX. 1945 г.). Решенията на бюрото са мотивирани и се вземат по вишегласие. Те се пишат от секретаря на бюрото.¹⁾

Глава X

Преброяване на гласовете и прогласяване на изборите

Чл. 96. Щом се свърши гласуването, председателят на бюрото в съгласие с последното, назначава двама грамотни изборители за

¹⁾ Стара алинея. Решенията на бюрото са мотивирани и се вземат по вишегласие. Те се пишат от секретаря на бюрото, който води всичката му писмена работа и се избира по решение на бюрото измежду по-грамотните изборители на секцията още при откриването на избора.

проверители. От своя страна кандидатите или техните застъпници имат право да присъствуват при преброяването.

Един от проверителите, заедно с члена на бюрото, който е прибирал изборителните листчета на гласувалите изборители (чл. 78), преброяват внимателно едно по едно представените изборителни листчета и съобщават на председателя числото им. Едновременно друг от проверителите, заедно с одного от членовете на бюрото, преброяват и събират гласувалите изборители по списъка, съобразно направените в него отбелязвания (чл. 76).

След сравняване на двете получени числа, председателят на бюрото съобщава с висок глас числото на гласувалите изборители; ако се окаже разлика в двете числа, това се отбелязва в дневника на избора. В всеки случай, за основа на преброяването служи числото на отбелязванията за гласувалите изборители по списъка.

Чл. 97. Щом по тоя начин се установи общото число на изборителите, които са гласували, председателят на бюрото отпечатва и отключва изборителната кутия. Намеренията в нея пликове внимателно се преброяват от един член на бюрото, с помощта на едного от назначените, според чл. 96 проверител и двамата по назначение от председателя на бюрото, който следи и надзирава преброяването.

Ако числото на пликовете не е еднакво с установеното съобразно с предишния член общо число на гласоподавателите, бюрото е длъжно да упомене за това в дневника на избора, като отбележи разликата.

Чл. 98. Изменение на закона от 24 юли 1945 г.*). След това се пристъпя към отваряне на пликовете и преброяване бюлетините. Един от членовете отваря пликовете и вади бюлетините, които предава на другия член.

Бюлетините се разпределят на купчинки, според кандидатните листи, като недействителните бюлетини се поставят в отделна купчина.

Преброяването започва от кандидатната листа, която изглежда да има най-много бюлетини и следва до она, която има най-малко. Най-напред се определя броя на гласовете, подадени за всяка кандидатна листа, чийто брой е равен на броя на всички действителни бюлетини подадени за нея.

Резултатите от преброяването се отбелязват в един преброявателен лист-формуляр в два екземпляра.

Чл. 99. Бюлетините са недействителни:

1. Когато в плика се намират две или повече бюлетини от различни кандидатни листи.

или две или повече бюлетини от същата листа, но с разното съдържание.

*). Заличават се по чл. чл. 98 и 99 думите:

1) За всяка кандидатна листа бюлетините имащи зачеркнати имена, се отделят в отделна купчинка;

2) когато в листите има зачеркнати имена на някои кандидати

2. Когато в бюлетината са написани и други имена, освен ония в утвърдената листа.

Изменена точка 3 обн. „Д. в.“, бр. 218 от 24. IX. 1946 г. Когато не са спазени предписанията на член 53б относно цветовете и наименованията на бюлетините.¹⁾

4. Когато бюлетината не е напечатана или не е написана с машинописно или пишеща машина.

(Нова алинея, 24 юли 1945 година). Всяко заличаване на имена в бюлетината е недействително, а самата бюлетина се брои за действителна.

Бюлетина, в която не е запазен реда на имената, сперед утвърдената кандидатна листа, е недействителна.

Ако в плика се намират две или повече еднакви бюлетини, те се считат за една. Намерените повече се унищожават.

Недействителните бюлетини, след като се проверят, подпечатват се и се прилагат към дневника.

Действителните бюлетини също се прошнуроват и подпечатват поотделно.

Чл. 100. Председателят на бюрото обявява гласно резултата от преброяването, отбелязан в преброявателните листове а именно:

1. Колко действителни бюлетини е получила всяка кандидатна листа

2. Какъв е броя на недействителните бюлетини.

Председателят и членовете на бюрото, както и присъстващите кандидати и застъпници подписват преброявателните листове.

Чл. 101. Веднага след това се съставя в два екземпляра дневникът, който съдържа:

1. Дата и номер на указа за насрочване на избора.

2. Деня и мястото на избора.

3. Названието на избирателната колегия, общината и секцията.

4. Имената и качествата на членовете на бюрото и на секретарите му.

5. Имената на проверителите и присъстващите кандидати или тяхни застъпници.

6. Часът, когато е почнало гласуването и когато е свършило.

7. Числото на избирателите, записани в избирателните списъци.

8. Числото на избирателите, които са гласували.

9. Числото на пликите с бюлетини, намерени в избирателната кутия, както и онова на листчетата от избирателните книжки и праздни пликите, раздадени на избирателите.

10. Броя на получените от всяка кандидатна листа действителни бюлетини.

11. Броя на недействителните бюлетини.

12. Заявленията, които са били направени на бюрото, както от избирателите, така и от кандидатите или застъпниците и решенията, които бюрото е дало.

13. Числото на гласувалите, с решение на околийския съдия, избиратели (чл. 49), и

14. Извънредните случаи, ако е имало такива.

¹⁾ Когато за кандидатната листа са подадени бюлетини не с бял, а с друг цвят.

Чл. 102. Дневникът се подписва от целия състав на бюрото, от проверителите и от присъстващите кандидати или тяхните застъпници и заедно с избирателните списъци, недействителните бюлетини и преброявателните листове се препращат веднага на централното изборно бюро. Заедно с тях се препраща в отделни пакети от платно действителните бюлетини, както и листчетата от избирателните книжки, запечатани с печата на местното общинско управление и печатите на кандидатите или застъпниците им. Изпращането става с оглед книгата да бъдат в центъра на избирателната колегия, най-късно на другия ден до 12 часа.

Вторият екземпляр от дневника, подписан от всички горепоменати лица, се предава в местното общинско управление.

Всеки застъпник, ако пожелае, може да получи препис от дневника, заверен от председателя на бюрото.

Чл. 103. На другия ден, в понеделник, 12.30 часа, централното бюро, в присъствието на застъпниците от всички бюра и на кандидатите, които биха се явили в центъра на избирателната колегия, отваря пакетите, съдържащи дневниците на изборните бюра

Централното бюро съставя таблица, съдържаща:

1. Броя на записаните избиратели в колегията.

3. Броя на гласувалите избиратели.

3. Броя на действителните бюлетини.

4. Броя на недействителните бюлетини.

5. Числото на действителните бюлетини, получени от всяка листа.

За всички сгоч действия, централното бюро съставя протокол в два екземпляра, които се подписват от присъстващите членове на бюрото, застъпници и кандидати.

Единият екземпляр, заедно с всички изборни книжа, веднага се изпраща до председателя на областния съд, в центъра на избирателната колегия, а вторият екземпляр — на областния директор.

Чл. 104. Като се получат изборните книжа, областният съд, най-късно 5 дни след деня на избора ги разглежда в публично заседание.

Прогласяването на избраните по горния начин народни представители става с определение на областния съд, препис от което се праща на областния директор, за да го разгласи във всички общини на областта. Едновременно с това, областният директор съобщава на избраните кандидати за избирането им.

Областният съд разпределя кандидатите между всички листи, които са получили гласове над изборния делител. Последният се получава, като се разделя общото число на всички действителни бюлетини, далени за кандидатните листи в избирателната колегия на числото на мандатите, които се избират в същата. Ако, обаче, гласовете на някоя листа не достигат този изборен делител, тогава общото число на всички действителни бюлетини се разделя на числото на мандатите, плюс единица, за да се получи втори изборен делител; ако някоя листа не достигне и този делител — на числото на мандатите плюс две единици и т. н., докато остане поне една листа над делителя.

След това числата на получените действителни гласове от участващите съгласно предходната алинея в разпределението кандидатни листи, се нареждат едно до друго и се делят последователно на 1, 2, 3 и т. н. и подир това се подчертават подред най-големите числа, докато числото на подчертаните стане равно на числото на падащите се на колегията мандати. Тъй подчертаните числа показват от коя кандидатна листа, колко народни представители са избрани.

Във всяка кандидатна листа, спечелените мандати се дават на първите по ред кандидати, които съдът провъзгласява за народни представители.

Пример:

Предстои да се избират 8 народни представители. Състезават се 5 кандидатни листи, които се получили действителни гласове, както следва:

I листа	48.000
II листа	30.000
III листа	27.000
IV листа	7.500
V листа	3.100

Всичко действителни бюлетини . . . 115.600

За да се намери изборния делител, разделяме 115.600 на мандатите, т. е. на 8.

Изборният делител е $=$ на $115.600 : 8 = 14.450$.

Понеже листите IV и V са получили по-малко бюлетини от изборния делител, то няма да участват в разпределението. Мандатите ще бъдат разпределени между първите три листи така:

	II	III
1) 48.000	1) 30.000	1) 27.000
2) 24.000	2) 15.000	2) 13.500
3) 16.000	3) 10.000	3) 9.000
4) 12.000		

И така, листа първа получава 4, листа втора — 2, листа трета 2, всичко 8 мандата.

(Нови алинея, обн. „Държавен вестник“ брой 218 от 24 септември 1946 г.) Бюлетините, подадени за всеки цвят на една обща листа, подадена съгласно член 53б, алинея 3, пункт 2, се считат подадени за кандидатите на партията, която има този цвят. Когато в избирателната колегия има такава обща листа, областният съд най-напред разпределя мандатите между общата листа взета като цяло и останалите кандидатни листи по правилата, указани по-горе. След това областният съд в центъра на областта прави общ сбор за цялата област на броя на бюлетините с партийния цвят, получени от всяка партия участваща в общата листа и разпределя полече-

ните от общата листа в цялата област мандати, между участващите партии пропорционално на получените от тях гласове в областта, по реда указан по-горе, без да прилага правилата за изборния делител. За да разпредели по този начин мандатите, съдът постъпва така:

Подреджда един до друг получените от всяка партия гласове в цялата област и ги дели последователно на 1, 2, 3 и т. н., след което подчертава под ред най-големите числа, докато числото на подчертаните стане равно на числото на мандатите паднали се на общата листа в цялата област, без 2. Тези подчертани числа показват на коя партия колко мандати се дават в областта. Мандатите, които всяка партия получи при това разпределение, се разпределят след това между кандидатите на същата партия в колегията съобразно на числото на гласовете получени от партията във всяка колегия, по следния начин:

Съдът разделя общия брой на гласовете, получени от отделната партия в цялата област, на всички мандати, получени от същата партия общо в областта. С полученото частно разделя гласовете, които партията е получила във всяка колегия, и колкото пъти това частно се съдържа в броя на гласовете, получени в колегията, толкова от мандатите се дават за партийните кандидати в същата колегия. Ако при това разпределение останат нераздадени мандати, те се дават последователно в ония колегии, в които са останали при делението най-големи остатъци.

Неразпределените мандати (по два за всяка област) се запазват за централно разпределение между участващите в общата листа партии.

В Горно-Джумайска област, областният съд разпределя всички мандати и от там не се отделят мандати за централно разпределение.

При това разпределение гр. София се третира като отделна област.

Запазените за централно разпределение мандати се разпределят между участващите в общата листа партии, така: областните съдилища изпращат на Върховния касационен съд сведения за броя на получените действителни гласове и мандати за всяка партия по отделно, общо за областта и по колегии.

Върховният касационен съд събира гласовете и мандатите, получени от всяка партия, участваща в общата листа за цялата страна. След това, гласовете, получени от всяка от тия партии се нареждат едни до други и се делят последователно: числото на получените вече от същите партии в колегията мандати плюс 1, 2, 3 и т. н., след което се подчертават под ред най-големите числа, докато числото на подчертаните стане равно на числото на мандатите резервирани за централно разпределение. Тези подчертани числа показват на коя партия колко от резервираните мандати се дават

Мандатите, които се падат при централното разпределение на всяка партия, се дават последователно на кандидатите на същата партия в колегията, в които за тези мандати се падат най-много гласове.

Примери:

А. За разпределение на мандатите между състезаващите се листи в една колегия

В колегията Х предстои да се изберат 8 народни представители. Състезават се две общи и една еднопартийна листа. В първата обща листа участват 5 партии, които излизат със своите партийни цветове, съгласно член 53-б, алинея III, пункт 2; във втората обща листа участват три партии, които излизат с бюлетина от бял цвят

Получават се общо 76,270 действителни бюлетини в цялата избирателна колегия. Всяка листа поотделно е получила гласове, както следва:

I обща листа — с цветни бюлетини	48.100
II обща листа — с бяла бюлетина	21.400
III еднопартийна листа	6.770

Най-напред разделяме броя на всички действителни бюлетини — 76.270 на числото на мандатите — 8 и получаваме изборния делител 9.534. Понеже третата листа е получила по-малко бюлетини от изборния делител, тя няма да участва в разпределението. Мандатите се разпределят само между първите две листи така:

I	II
48.100 (1)	21.400 (1)
24.050 (2)	10.700 (2)
16.033 (3)	7.133 (3)
12.025 (4)	
9.620 (5)	
8.016 (6)	
6.871 (7)	

И така първата листа получава 6 от всички 8 мандата, а втората — 2 мандата.

Б. За разпределяне мандатите от областния съд в центъра на областта между партиите участващи в общата листа, гласували със свои партийни цветове.

В колегията в областта има поставена обща листа, в която участват 5 партии. Всяка от тях партии получава в цялата област гласове, както следва:

партия А —	180.000
" Б —	120.000
" В —	50.000
" Г —	40.000
" Д —	24.000

Всичките 34 мандата получени от общата листа се разпределят между партиите в тази листа така:

А	Б	В	Г	Д
180,000 (1)	120,000 ((1)	50,000(1)	40,000(1)	24,000(1)
90,000 (2)	60,000 (2)	25,000(2)	20,000(2)	12,000(2)
60,000 (3)	40,000 (3)	16,666(3)	13,333(3)	8,000(3)
45 000 (4)	30,000 (4)	12 500(4)	10,000(4)	
36,000 (5)	24,000 (5)	10,000(5)		
30,000 (6)	20,000 (6)			
25,714 (7)	17,182 (7)			
22,500 (8)	15,000 (8)			
20,000 (9)	13,333 (9)			
18,000(10)	12,000(10)			
16,450(11)	10,999(11)			
15,000(12)				
13,844(13)				
12,857(14)				
12,000(15)				
11,250,16)				

Следователно партия А получава 15 мандата, партия Б — 10, В — 4, Г — 3 и Д — 2 мандата в областта, които се разпределят между колегията пропорционално на гласовете получени във всяка колегия от същата партия.

В. Разпределяне на мандатите резервирани за централно разпределение.

Трябва да се разпределят всичко, 18 мандата между 5 партии, участващи в обща листа със свои партийни цветове. Да приемем че всяка от тях партии е получила гласове и мандати, в цялата страна, както следва:

партия А —	1.400.000 гласа с 165 мандата
партия Б —	1.075.000 гласа с 120 мандата
партия В —	525.000 гласа с 38 мандата
партия Г —	250.000 гласа с 10 мандата
партия Д —	60.000 гласа без нито един мандат.

Числата на получените гласове подреждаме едно до друго и ги делим последователно с числото на получените вече от съответните партии мандати увеличено с 1, 2, 3 и т. н. След това подчертаваме по ред най-големите получени числа, до изчерпване на всички предвидени за централно разпределение мандати — 18.

При това разпределение 18-тях мандата ще се разпределят между 5-те партии по следния начин:

А	Б	В	Г	Д
1.400.000(165)	1.075.000(120)	525.000(38)	250.000(10)	60.000 (0)
8.433(166)	8.884(121)	13.461(39)	22.727(11)	60.000(1)
		13.125(40)	20.833(12)	30.000(2)
		12.821(41)	19.230(13)	20.000(3)
		12.548(42)	17.857(14)	15.000(4)
		12.209(43)	16.666(15)	12.000(5)
			15.625(16)	
			14.705(17)	
			13.888(18)	
			13.157(19)	
			12.500(20)	
			10.904(21)	
			4 мандата	10 мандата
			4 мандата	

Следователно, оставените за централно разпределение мандати се разпределят така, че партии А и Б не получават нито един от тия мандати, партия В получава 4 мандата, партия Г — 10 и партия Д — 4 мандата.

Получените от партии В, Г и Д мандати се разпределят между техните кандидати в колегията, в които за всеки от тях се падат най-много гласове.

Чл. 104а. (Зак. от 29. III. 1946 г. „Държ. в-к“, бр. 72/1946 год.). Определението на съда по чл. 104 заедно с преписи от таблицата и протокола на централното бюро по чл. 103, съда изпраща в запечатан плик до председателя на Народното събрание.

След като Народното събрание провери изборите и председателят на Народното събрание уведоми за това съда, оставените в съда бюлетини и избирателни листчета се унищожават.

Чл. 105. Народното събрание може да отнеме мандата на всеки народен представител в случай, че той измени грубо на идеите и програмата, в името на които се е кандидатирали и е бил избран или при очевиден нарушение на основните положения за дисциплината на своята партия. Решението за отзоваване Народното събрание може да вземе само по мотивирано предложение на централното ръководство на партията, с чиято листа се е кандидатирали избрания народен представител, а за народни представители, избрани с листите на Отечествения фронт — на Националния комитет на О. Ф.

(Изменена ал. „Държавен вестник“, брой 214 от 14 септември 1945 година).

На мястото на отзования, починалия или отеглилия се народен представител, Народното събрание провъзгласява следващия в листата кандидат или подгласник, приваждещ на групата от която

е отзования или починалия. Ако няма такъв, прави се допълнителен избор само за един народен представител в същата колегия. Изборът трябва да се произведе в срок не по-дълъг от три месеца.

Глава X.

Наказателни разпоредения

Чл. 106. Всеки държавен чиновник или общински служител, който откаже да изпълни задълженията, които биха му се наложили по силата на настоящия закон, наказва се с глоба от 1000—15.000 лева или с тъмничен затвор до 1 година и лишаване от правата по чл. 30, т. т. 1 и 3 от наказателния закон.

Същото наказание се налага на всеки държавен или общински чиновник, който възползуван от служебното си положение, обещава каквито и да било облаги, заплашва или се заканва на ония, които не биха гласували за посочената от него листа.

Чл. 107. Който заяви да го запишат в избирателния списък или да бъде записано или заличено друго някое лице и се окаже, че той, е дал съзнателно лъжливи за тази цел показания и сведения за избирателната си правоспособност или за оная на лицето, за което е бил заявил, наказва се с глоба от 1000—15.000 лева и с тъмничен затвор до 6 месеца.

Чл. 108. Всяко лице, което би се вписало или би спомогнало някому да се впише в избирателния списък под лъжлив или чуждо име, или под лъжливо звание и местожителство, както и всяко лице, което би укрило някоя неправомерност прецивирана от закон, или би заявило и сполучило да бъде записано в два или повече избирателни списъци — наказва се с тъмничен затвор до 1 година или с глоба от 1000—15.000 лева.

Същото наказание се налага на кмета или на общинските съветници, които не изпълняват вменените им задължения от чл. чл. 12—18, 22, 23, 24, 26, 30 и 32 от настоящия закон.

Чл. 109. Който събира избирателните книжки от избирателите, било с цел да ги пази където и да е и макар това да е станало със съгласието на собствениците на избирателните книжки, се наказва с тъмничен затвор до 3 месеца и с глоба до 10.000 лева.

Чл. 110. Председателят и членовете на бюрото, които без уважителни причини не заемат мястото си в бюрото на определения час в деня на избора или след като са ги заели — напуснат, наказват се с глоба от 2000 до 15.000 лева.

Ако поради отсъствието им, избора не е могъл да се произведе, наказват се с тъмничен затвор до 6 месеца и с глоба от 2000 до 15.000 лева.

Чл. 111. Председателят и членовете на бюрото се наказват с тъмничен затвор и глоба от 2.500 до 15.000 лева.

1) ако съзнателно допуснат да гласува някой, който не е записан в избирателните списъци и не носи избирателната си книж-

ка, или който лъжливо е представил чужда избирателна книжка за своя, или който е гласувал вече;

2) ако съзнателно не допуснат някой избирател да гласува;

3) ако намалят срока на времето за гласуването или го прекъснат без уважителни причини;

4) ако преместят от едно място на друго избирателната кутия или изместят мястото и помещението, определено за произвеждане на избора и

5) ако някой от тях насочва или увещава избирателите, каква от поставените в преградката бюлетини да вземат.

Чл. 112. Ако председателят или някой от членовете на изборното бюро спусне в кутията, тайно или явно, една или повече бюлетини или избирателни листчета, с цел да увеличи гласовете на някоя листа, наказва се с тъмничен затвор и с лишаване от избирателно право до 5 години.

Чл. 113. Членовете на бюрото и проверителите, ако скрият, притурят или променят някои бюлетини или прочетат умишлено други имена, а не тия, които са вписани в бюлетината, наказват се с тъмничен затвор до 1 година и с глоба от 2.000 до 10.000 лева.

Същото наказание се налага на всяко лице, което по искане на някой избирател за да му напише бюлетина, би вписал други имена, а не тия, които му е казал сам избирателя.

Същото наказание се налага и на тоя, който отнеме, даде или послужи с чужда избирателна книжка или се яви пред бюрото с такава и се опита да гласува.

Същото наказание се налага и на лицето, което разхвърля, унищожи или вземе повече от една от останените в преградката бюлетини на различните кандидатни листи, или пък умишлено остане в преградката повече от времето, определено в чл. 79, и след напомнянето му от председателя на бюрото, откаже да я напусне.

Чл. 114. Председателят и членовете на бюрото, секретарят, както и проверителите, които се откажат да подпишат дневника или другите книжки по избора, наказват се с тъмничен затвор до 3 месеца и с глоба до 10.000 лева, обаче, всеки от тях може да се подпише при особено мнение, като укаже на неправилностите, които е отбелязал, че са ставали.

Чл. 115. Ония, които без да са записани в избирателните списъци са влезли в помещението, където се произвежда избора и на поканата на бюрото да се отстранят не се подчинят или повторно се върнат, наказват се с глоба от 1.000 до 5.000 лева или с тъмничен затвор до 6 месеца.

Чл. 116. Който нападне и бие някого от избирателите през деня на избора и в самото място, където става гласуването, наказва се с тъмничен затвор до 1 година и с глоба от 1.000 до 10.000 лева.

Същото наказание се налага и на тия, които влизат в изборното място с каквото и да било оръжие, дърво, бастун, и др. подобни.

Чл. 117. Който в мястото и времето на избора хули и въобще оскърбява бюрото или някого от членовете му, наказва се с тъмничен затвор до 2 години и с глоба от 2.000 до 10.000 лева.

Чл. 118. Който с викове, насилie и други непристойни действия наруши реда и тишината в изборното място, наказва се с тъмничен затвор до 3 месеца. Същото наказание се налага и на тоя, който държи реч в двора или оградата на зданието, където се произвежда избора.

Всяко насилствено нахлуване в изборното място, с цел да се попречи или развали избора, се наказва с тъмничен затвор до две години и с глоба от 5.000 до 20.000 лева. Ако виновниците носят оръжие наказанието е тъмничен затвор и глоба от 10.000 до 50.000 лева.

Ако това престъпление е извършено вследствие един уговорен план, скроен да бъде изпълнен в цялата страна или в отделни области или околии, виновните се наказват със строг тъмничен затвор до 5 години.

Чл. 119. Който отнеме, строши, изгори или открадне някоя изборна кутия, докато не е още отключена или пък унищожи по какъвто и да било начин избирателните списъци и др. книжки по избора или предадените на бюрото избирателни карти и извадените от кутията бюлетини, преди или след преброяването им, наказва се със строг тъмничен затвор до 5 години и с глоба от 5.000 до 20.000 лева.

Чл. 120. Който умишлено не пише точно преброителните листове или дневника за избора, или пък прибави или измени нещо в тях, след като те са били подписани, наказва се с тъмничен затвор.

Чл. 121. Който, с намерение да навреди на някоя листа, печати, разпространява или остави в преградката бюлетини с нейното наименование, които съдържат повече имена от допустимите в съответната избирателна колегия, или други имена във вярдената околийска листа на тази партия или организация, или същите имена, но не по реда на утвърдената кандидатна листа в тая колегия или въобще бюлетини с нейните имена, които са недействителни или които дават възможност да се знае как е гласувал избирателя, се наказва с тъмничен затвор не по-малко от три месеца и с глоба до 50.000 лева.

Ако поради тези действия листата загуби някой мандат или вследствие на тях пропадне кандидат от нея, който иначе би бил избран, то лицата, които са организирали печатането или разпространяването на тези бюлетини, се наказват със строг тъмничен затвор не по-малко от 1 година и с глоба от 10.000 до 100.000 лева.

Чл. 122. Всеки, който без знанието и волята на бюрото би довел или би заповядал да се доведе в или на по-близо от 150 м. до избирателното място въоръжена сила, наказва се с тъмничен затвор до 3 години и с глоба до 25.000 лева.

Военните от какъвто и чин да бъдат, едновременно с наказанието се увольняват от действителна служба в запаса на войската.

Чл. 123. Непредвидените в настоящия закон престъпни деяния по изборите се наказват според общия наказателен закон.

Чл. 124. Делата за престъпления и нарушения по изборите се възбуждат направо от обвинителната власт или по заявление от изборното бюро, а така също и от всеки избирател и се разглеждат по реда на глава II, книга шеста от закона за наказателното съдопроизводство.

Чл. 125. За възбуждане наказателно преследване против длъжностни лица, както и за даването им под съд за нарушения и престъпления по изборите, не се изисква разрешение от надлежното началство.

Чл. 126. На вратата на зданията, в които стават изборите, се залепя напечатано извлечение от настоящия закон, относно начина на избирането и наказанията за нарушенията по изборите.

Глава XII

Последни разпоредения

Чл. 127. Всички книжа, заявления, жалби, заверки и пр. по настоящия закон се освобождават от гербов налог и всякакви мита, такси, бери и други.

Чл. 128. Формата на избирателните списъци, избирателните книжки и дубликати, избирателните кутии (урните) и на всички други книжа, предвиден в този закон, се определят от Министъра на вътрешните работи. Той, както и Министърът на правосъдието дават подробни разпоредения на подведомствените си органи по приложението на закона.

Чл. 129. Този закон отменя всички закони, които му противоречат.

Глава XIII

Преходни правила

Чл. 130. За изборите за обикновено Народно събрание, които ще станат през 1945 година, разгласяването на избирателните списъци, предвидено в чл. 17, трябва да стане на десетия ден от публикуването на настоящата наредба-закон.

В двадесетдневен срок от публикуването на тази наредба-закон, лицата, които смятат, че имат избирателно право, а не са вписани в списъците, или намират в списъка неправилности, отнасящи се до тях лично или до други лица, могат да подават жалби чрез общината до околийския съдия. Ако комисията по чл. 13 намери жалбата основателна, тя внася съответната поправка в избирателния списък, а в противен случай и винаги когато се касае за заличаването на едно друго лице от избирателния списък, общината изпраща жалбата с необходимите сведения в тридневен срок от постъпването ѝ на съответния околийски съдия, като едновременно с това уведомява засегнатото лице своевременно да направи възраженията си пред околийския съдия. В петдневен срок от постъпването на жалбата, околийския съдия е длъжен да се произ-

несе по нея и най-късно до 25-я ден от публикуването на тази наредба-закон той трябва да изпрати преписи от определенията си в общината.

Избирателният списък се приключва (чл. чл. 14, п. 2; 30 и 32), 30 дни от публикуването на тази наредба-закон. Чл. 49 намира приложение и при тези избори.

(Нови алинеи публ. „Д. в-к“, бр. 214 от 14. IX. 1945 г.). „В седемдневен срок от публикуването на настоящето изменение общинските кметове свикват комисията по чл. 13, която преглежда избирателните списъци и записва в една прибавка към тях избирателите, които са снабдени със съдебни решения за гласуване, както и всички лица навършили 19-годишна възраст в периода от приключване на списъците до деня на изборите, а заличават от списъците починалите избиратели, отписаните от регистрите, поради изселване от общината, двойните записвания, както и лицата лишени от права с влязла в законна сила присъда. За действията си комисията съставя протокол в края на списъка.

Военнослужещите, които са снабдени с избирателни карти от общините на които са жители, гласуват със същите карти, след като бъдат заверени от общината, в която квартирува войсковата част. На тази заверка се поставя и поредния номер, по който военносслужещият е записан в избирателния списък на частта. Военнослужещите, които нямат избирателни карти се снабдяват с такива по реда на чл. 10, ал. 4-та.

Съдебните решения за гласуване издадени от околийските съдии до датата на публикуване на настоящето изменение не ваят за новите избори“.

Чл. 131. (Закон от 29. III. 1946 г. „Държ. в-к“, брой 72/1946 година). Ако комисията по чл. 13 намери, че се налагат големи изменения в списъците, поради промени в адресите на избирателите, поради двойни записвания, изселвания, неправилни вписвания и др. изменения в положението и броя на избирателите, тя прави доклад на общинския съвет, който в 10 дневен срок от публикуването на закона да реши цялостно подновяване на списъка.

Щом общинският съвет вземе такова решение, комисията изготвя новия избирателен списък, който трябва да бъде разгласен по реда на чл. 17 най-късно до четиридесет дни от публикуването на закона.

В седмодневен срок от разгласяването, всички лица, които смятат че имат избирателно право и не са вписани в списъците или намират в тях нередовности, отнасящи се до тях, или до други лица, могат да подадат жалби чрез общината до околийския съд. Комисията по чл. 13 разглежда жалбите и ако ги уважи, прави съответните поправки в списъка. В противен случай и винаги когато се отнася до заличаването на друго лице, комисията изпраща жалбата най-късно три дни след постъпването ѝ на околийския съдия с необходимите данни по преписката. Когато жалбата има за предмет изключването от списъка на други лица, общината уве-

домява последните, които имат право да правят възражения пред околийския съдия.

Списъкът се приключва окончателно в двадесет дневен срок от разгласяването му, като преди изтичането на този срок, околийския съдия трябва да се произнесе по всички жалби и изпрати на общината преписи от определенията си.

(Нова алинея обн. „Д. в.“, бр. 218 от 24. IX. 1946 г.). „Комисните по член 13 в общините записват в една прибавка към изборителните списъци, онези избиратели, жители на общината, които не са били вписани в списъка и при допитването до народа са гласували със съдебно решение“.

5
ЦЕНА 20 ЛЕВА